

Anayasa Mahkemesi Başkanlığına
ANKARA

Konu: T.C.Yargıtay Başsavcılığının Türkiye İşçi Partisinin temelli kapatılmasını isteyen Esas hakkındaki mütalâasına karşı savunmadır.

I-

Cumhuriyet Başsavcılığı Yüksek Mahkemenize sunduğu 11.6.1971 günlü iddianamesinde Türkiye İşçi Partisinin temelli kapatılmasını istemişti. Buna karşılık, Partimiz tarafından 30.6.1971 günü Yüksek Mahkemenize sunulan yazılı cevapta ve Partimiz Genel Başkanı tarafından yapılan sözlü açıklamada, iddianamede ileri sürülen iddia ve isnadlar birer birer ele alınarak cevaplandırılmıştır. Yazılı ve sözlü açıklamada, ayrıca, Partimizin sorunu nasıl gördüğü, teorik açıklamalarıyla birlikte anlatılmış ve Türkiye İşçi Partisinin "bölücülük" ile neden suçlanamayacağı gerekçeleriyle ortaya konmuştur. Yazılı cevapta da belirttiğimiz gibi, Kürt asıllı vatandaşlarımızın ayrı bir millet sayılmalarını, yalnız Anayasamıza aykırı olduğu için değil, gerçeklere ve tarihin akışına da uygun olmadığı, dolayısıyla sosyalist mücadelemiz bakımından da geçersiz bulunduğu için, doğru bulmadık ve düşünmedik. Parti olarak, ayrılıkçı hedefler güden burjuva Kürt milliyetçiliğine olduğu kadar, Kürt asıllı vatandaşlarımıza Anayasa dışı baskılar yapılmasını da sakıncalı bulduk ve her iki tutumu birbirini besleyen Anayasa dışı akımlar olarak gördük, mahkûm ettik. Çünkü Partimiz bu akımların bütünlüğe zararlı olduğu kadar, mücadelesini verdiğimiz emekten yana bir düzenin, sosyalist bir düzenin kuruluşunu engelleyici olduğunu da bilmektedir. Bize göre, bu konuda yapılması gereken, 16.12.1970 günlü Merkez Yürütme Kurulu bildirisinde ve daha önce Cumhurbaşkanına sunduğumuz muhtıradaki özlü bir şekilde ifade edildiği gibi, Anayasamızın 2,3 ve 12. maddeleriyle 54.maddesinin titizlikle uygulanmasıdır. Gerçek, sağlam ve sürekli bir birliğin başlıca şartı budur.

Yazılı cevabımızda ve sözlü açıklamada Partimizin bu bütünlükçü tutumu hiçbir şüpheye yer vermiyecek bir şekilde açıklandığı gibi, iddianamede Partimize yöneltilen belli başlı bütün suçlamalar ile bunların dayandığı bilgi ve belgeler tek tek ele alınarak tartışılmış, temelsiz ve geçersiz oldukları aşağıda kısaca özetleneceği gibi gösterilmiştir.

Yazılı cevap ve sözlü açıklamalarımızda ayrıntılı bir şekilde gösterdiğimiz gibi, iddianamede Partimizin kapatılma isteğine neden olarak gösterilen 4.Büyük Kongre kararının 6.bölümü, kendi başına bölücü bir nitelikte görülmemiş (yazılı cevap s.4

iddianame s.15-16), bu nedenle de kararın başka bazı veriler ışığında değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir. Ne var ki, bu yapıların, hukuk, yasa ve mantık dışı bir yol tutulmuş, karar, Partiyi bağlamayan ve ilgilendirmeyen konuşma ve yazılara dayanılarak, üstelik maddi hata ve yanlış değerlendirmeler yapılarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Oysa, eğer kararın yorumunda ek destekler aranıyorsa, bunlar, 648 sayılı kanunun 111/2.maddesinde sayılan organ ve mercilerin karar, genelge veya bildirimleri olmak gerekirdi. Böyle yapılmadığı için iddianame her türlü hukuki dayanaktan yoksundur (yazılı cevap s.1-3).

İddianamede, Parti kararı yorumlanırken, 4.Büyük Kongrede yapılan bazı konuşmalardan alınan cümlelere, EMEK Dergisinde çıkan bazı yazı ve konuşma özetlerine, Devrimci Doğu Kültür Ocaklarında yürütülen faaliyetlere başvurulmuştur. Cevabımızda, iddianamede kullanılan konuşma ve yazı aktarmalarının Partimizi asla ilgilendirmemesi veya bağlamaması bir yana, bunların üstelik yanlış yorumlandıkları da etraflı bir şekilde anlatılmıştır (yazılı cevap s.13-20). D.D.K.O.'nın kuruluşu öncesi ve sonrası bu Ocaklar içinde veya bunlarla ilgili olarak yapılan konuşmaların Partimizle ilişkisini kurma çabasının yersiz olduğu, iddianameye konuşmalarından parçalar alınan kişilerin çoğunun esasen Partili olmadığı, Partili olduğu ileri sürülenlerin bir kısmının ise Partiye hiç girmediği, bir tanesinin Partiden ihraç edildiği ve bir kısmının da Parti yöneticileriyle ihtilâf halinde bulunduğu ve bugüne kadar Parti içinde, iddianamenin 5, 6, 7 ve 8.sahifelerinde yer alan görüşlere benzer yahut yakın görüşler ifade edene rastlanmadığı da yine cevabımızda belirtilmiştir. (yazılı cevap s.20-22).

İddianamede, Doğu sorununun 4.Büyük Kongreden önce ele alınış tarzı ile 4.Büyük Kongrede ele alınış tarzı arasında büyük bir fark olduğu yolundaki iddianın gerçeklerle bağdaşmadığı; Partimizin sorunu öteden beri aynı anlayışla ele aldığı; konunun ekonomik ve etnik yönlerine bir arada parmak bastığı gösterilmiş ve sorunun köklü ve temelli çözümü için Doğu'nun ekonomik gerilikten kurtarılması ile burada yaşayan Kürt asıllı vatandaşlarımıza Anayasa dışı baskılar, ayırım gözetici işlemler yapılmaması ve Anayasamızın tastamam ve eksiksiz uygulanması istenmiştir. Yüksek Mahkemenize sunulan yazılı cevabımızın 5.sahifesinden 12.sahifesine kadar, Partimizin sorunu baştan beri aynı anlayışla ele aldığı etraflıca anlatılmıştır. Gerçekten, daha 1963 yılında, zamanın Parti Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar tarafından sorunun "etnolojik" yönüne dokunulmuş (yazılı cevap s.12), daha sonra sorun Parti programında ve 3.Büyük Kongre kararında yer aldığı gibi, somut olaylar gerektirdikçe de ele alınmıştır. Nitekim, Doğu'daki son komando harekâtı sırasında, kanun ve hukuk dışı işlemler karşısında, durum bir yazılı soru ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına iletilmiş (yazılı cevap s.7), daha sonra aynı konu Cumhurbaşkanına bir muhtıra ile duyurulmuş (yazılı cevap s.6-7) ve daha birçok defa bildiri ve konuşmalarda bu sorun üzerinde durulmuştur. Yazılı cevabımızda (s.7-12) ve sözlü açıklamamızda açıkça gösterdiğimiz gibi, Partimiz baştan beri, Doğu sorununu bütünlükçü bir açıdan ele almış ve Devletin birlik ve bütünlüğünü zedeleyen yanlış ve ters politikalara parmak basmış; karşılıklı güvene, saygı ve sevgiye dayanan, eşitlik ve kardeşlik temelleri üzerinde kurulmuş, gönüllere kök salmış gerçek ve sağlam bir bütünlüğün sağlanması

yollarını göstermiştir. Bunun başlıca şartı olarak da Anayasamızın eksiksiz tastamam uygulanmasını (yazılı cevap s.8-9) savunmuştur.

İddianamede, kongre kararında yer alan "Anayasal vatandaşlık hakları ve diğer tüm özlem ve istekler" ibaresi yorumlanırken düşülen vahim hata cevabımızda gösterilmiş (yazılı cevap s.22-23 ve s.42), Sayın Başsavcılığın bu konudaki tutumunun bütün hukuk ve insaf ölçülerini aşan haksız bir hareket olduğu belirtilmiştir. Gerçekten iddianamede bu ibare tartışılırken bir yandan "Anayasal vatandaşlık hakları" gibi son derece özgül ve münhasıran Anayasamızın 54-62.maddelerindeki hakları belirtmek için kullanılmış bir terim tersyüz edilerek "vatandaşın Anayasal hakları" gibi Anayasadaki bütün hakları kapsayan bir hale getirilmiş; öte yandan bununla da yetinilmiyerek "demokratik özlem ve istekler" ibaresi EMEK Dergisinden alınan ve içinde Türkiye ile ilgili bir tek kelime dahi bulunmayan bir yazıdan alınan bir paragrafla açıklanmaya çalışılmıştır. İddianamede yer alan hemen sonraki paragrafta ise, Genel Başkanımız Behice Boran, bu özlem ve istekler için verilen mücadelenin "Anayasa çerçevesi ve devletin bütünlüğü çerçevesi içinde" desteklendiğini ve destekleneceğini belirtmektedir (iddianame s.16). Ne var ki, Başsavcı bu düşünceyi hiç dikkate almamıştır. Cevabımızda, hem iddianamenin bu tutumunun hukuk, yasa ve mantığa aykırılığı, hem alıntı yapılan yazının niteliği, hem de söz konusu ibareden ne kastedildiği ayrıntılı bir şekilde anlatılmış (yazılı cevap s.22,23,42) ve iddiaların temelsizliği gösterilmiştir.

Öte yandan, Başsavcılık, Partimizin Kürt halkı deyimini kullanırken, bunu "Kürt ulusu" anlamında kullandığını, böylece de bölücülük propagandası yaptığını göstermek için, ülkemizde, yetkililerce "Kürt halkından hiçbir zaman söz edilmemiş olduğu" (iddianame s.17), "Türkiye ülkesi içinde Kürtlerin bir... azınlık teşkil ettikleri düşüncesine bile yer verilmediği" ve Lozan Konferansında Musul Kürtlerinin söz konusu edildiği (iddianame s.18) iddialarını ileri sürmüştür. Cevabımızda Başsavcılığın bu iddiasının da gerçeklere aykırı düştüğü gösterilmiş ve Kürt halkının varlığını kabul etmenin hiçbir zaman bölücü bir çaba olarak düşünülemediği, tersine, gerçek ve sağlam bir bütünlüğün ancak ırkçı olmayan bir millet anlayışıyla sağlanabileceği ve esasen, hem Cumhuriyetimizin kurucularının, hem de Anayasamızın millet anlayışının bu olduğu ortaya konmuştur. Gerçekten, Anayasamızın millet anlayışının etnik farklılıkları belirtmeyi suç sayan ırkçı anlayışlara taban tabana zıt olduğu (yazılı cevap s.37-39), esasen Atatürk'ün de 24 Nisan 1920 günlü söylevinde, ulusal sınırlarımız içinde yalnız bir tek cins insan olmadığını belirterek (yazılı cevap s.39), ülkemizde Kürtlerle Türkler arasındaki kardeşliği bozan tutumlara karşı çıkarak (yazılı cevap s.29-31) aynı anlayışı benimsediği; keza, İsmet İnönü'nün Lozan Konferansı sırasında konuyla ilgili sözlerine aynı anlayışın hakim olduğu ve Prof.İbrahim Yasa'nın da aynı anlayışın yurt ve millet bütünlüğü bakımından en doğru tutum olacağı kanısında bulunduğu (yazılı cevap s.32-34) cevabımızda gösterilmiştir. Böyle ırkçı olmayan bir millet anlayışının, birliği-bütünlüğü sarsıcı değil, tersine, pekiştirici olduğu da gene cevabımızın ilgili sahifelerinde açıklamıştır.

Yüksek Mahkemenize sunulan yazılı cevabımızda ve Huzurunuzda yapılan sözlü açıklamada, Kongre kararının bölücü nitelikte olduğunu isbat etmek için iddianamenin ileri sürdüğü belli başlı bütün veri ve suçlamaların böylece ele alınıp çürütülmesi, kongre

kararının hiçbir şekilde bölücü bir anlam taşımadığının ortaya konması ve Partimizin sorunu tamamen Anayasa ve bilim çerçevesi içinde ve bütünlükçü bir görüşle ele alındığının gösterilmesi karşısında, Başsavcılığın suçlamayı yeniden değerlendirmesini arzulardık. Ne var ki, Başsavcılık bunu yapmamış, baştan beri birlikten ve bütünlükten yana olduğumuzu gösteren bütün delil ve açıklamalarımıza rağmen, Türkiye İşçi Partisini bölücü saymakta kendisini açıklamaması zor bir çabaya kaptırmıştır. Gerçekten, esas hakkındaki mütalâada, Partimizin bütünlükçü olduğunu gösteren sayısız belgeye ve açıklamalarımıza hiç değinilmemiş, bu belge ve açıklamalarımızın tartışılması yoluna gidilmemiştir. Son düşüncede, sorunun özüyle ilgili hiçbir görüş ileri sürülmeden, iddianamede yer aldığı yazılı cevabımızda gösterdiğimiz maddi hatalar kabul, değerlendirme yanlışlıkları ise tevil edildikten sonra, Partimizin kapatılma istemi tekrarlanmıştır.

II-

Esas hakkındaki mütalâa yukarıda açıkladığımız nitelikte olmasına rağmen, burada ileri sürülen noktaları birer birer ele alıp tartışmakta yarar görüyoruz.

1- Esas hakkındaki mütalâanın 1 numaralı bölümünde, Parti dışı toplantı, konuşma ve yayınlarla, Parti içi konuşmalara, iddianamede, "konunun kongre kararı öncesi" gelişmesi ve "Doğu sorununun Türkiye İşçi Partisi tarafından benimsenmesinde geçirdiği kavram ve kapsam değişmesini" aydınlatmak için yer verildiği, yoksa bunların kişilerin şahsi eylemleri olarak alınmadığı ve davanın da bundan dolayı açılmadığı belirtilmektedir.

İşte, bizim yazılı cevabımızda karşı çıktığımız, kararın, hukuk ve mantık dışı bulduğumuz, bu tutumdur. Savunmamızda, gerek "iddianamenin hukuki yapısı" bölümünde (yazılı cevap s.1-3), gerekse "İddianamenin Partimize Yönelttiği Suçlamalar" bölümünde (yazılı cevap s.4-27) ve özellikle bu bölümün, "B-Partimizin Doğu Sorunu Konusundaki 4. Büyük Kongre Kararı, Daha Önce Açıklanan Görüşlerle Tam Bir Tutarlılık İçindedir:" (yazılı cevap s.5-13), "C-İddianamede Kullanılan Konuşma ve Yazı Alıntıları Partiyi Bağlamadığı gibi, üstelik, Yanlış da Yorumlanmışlardır:" (yazılı cevap s.13-20) ve "D-İddianamede D.D.K.O. içinde veya bu Ocaklarla İlgili Olarak Yapılan Konuşmaların Partimizle İlişisini Kurma Çabası Yeraltıdır ve Partimizle Hiçbir İlgisi Yoktur" (yazılı cevap s.20-22) başlıklı kesimlerinde neden bu tutumun hukuka ve gerçeklere sırt çevirmek olduğu etraflıca açıklanmıştır. Bizce bu yola gidilmesinin tek amacı vardır. O da şudur: Söz konusu ve hukuki delil teşkil eden belgelere başvurulsaydı, Türkiye İşçi Partisinin "azınlık yaratmak", bölgesel özerklik gibi bir amaç ve politika gütmeye, Anayasanın 57 ve Siyasi Partiler Kanununun 89.maddelerini ihlâl etmediği apaçık ve kesin ortaya çıkacaktı. Cumhuriyet Başsavcılığı ise, her nedense, Türkiye İşçi Partisinin suçluluğuna peşinen karar vermiş ve bu peşin hükümü isbat için geçerli hukuki deliller bulamayınca, zorlama yollara sapsmiştir.

Konunun son derece önemli olması nedeniyle, üzerinde bir kez daha durmayı gerekli buluyoruz.

Anayasamız, 56.maddesinde siyasi partileri "demokratik hayatın vazgeçilmez unsuru" olarak tanımlamış ve 57.maddesi ile de bu kuruluşların uymak zorunda oldukları esasları saymıştır. Anayasamızın bu hükümleri, özellikle muhalefette olan siyasi partileri her türlü baskıdan korumak ve politik mücadelede bu parti-

lerin önlerine çıkarılacak çeşitli yasa dışı engelleri önlemek amacıyla yönelmiştir. Siyasi Partiler hakkında "kapatma" davasının Anayasa Mahkemesinde görülmesinin nedeni de budur.

648 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun genel esprisi de, siyasi partilere tanınmış olan Anayasal güvenceyi sağlayıcı doğrudur. Onun için Partimiz hakkında, ülkemizin içinde bulunduğu bugünkü olağanüstü koşullar altında, açılmış olan kapatma davasında sözünü ettiğimiz Anayasal ilkeye uyulup uyulmadığını tesbit, her zamankinden daha büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan gerek iddianamede ve gerekse esas hakkındaki mütalâada, Anayasanın ve ilgili özel kanunun, siyasi partileri her türlü politik baskılardan koruma ve çeşitli tertiplere engel olma ilkesine uygun bir değerlendirme yapıp yapılmadığı can alıcı bir önem ve öncelik kazanmıştır.

Bu açıdan bakılınca, savunmamızda da izah edildiği üzere (yazılı cevap s.1-3), gerek iddianame ve gerekse esas hakkındaki mütalâa Anayasamızın ve 648 sayılı Kanunun özüne taban tabana zıttır, hukuki olmaktan uzaktır. Burada iddianamedeki hukuka aykırılık üzerinde durmadan, esas hakkındaki mütalâanın hukuka aykırılığını belirteceğiz.

Herşeyden önce, görülmekte olan dava, Anayasamızın özel bir önem verdiği, esaslarını tesbit ettiği özel teminat hükümleri ile çerçeveleyip düzenlediği, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru saydığı bir kuruluşun, bir siyasi partinin kapatılması davasıdır. Böyle bir davada, hazırlanacak esas hakkındaki mütalâanın, son derece hukuki olması, sağlam delil ve tahlillere dayanması, konuyu bir daha özetleyerek tartışması, savunmada ileri sürülen delil ve açıklamaları tartışarak değerlendirmesi ve buradan sonuca ulaşması gerekirdi. Esas hakkındaki mütalâada bütün bunlar yapılmadığı gibi, öne sürdüğümüz delil ve açıklamaların neden inandırıcı sayılmadığı bile belirtilmemiştir. O kadar ki, esas hakkındaki mütalâa, Partimizin 648 sayılı kanunun hangi hükümlerini "ihlâl" ettiği bile açıklamamıştır.

Örnek olarak, Başsavcılık, esas hakkındaki mütalâada, savunmamızda, 648 sayılı kanunun 111/2.maddesine göre açılmış bir davada, bu maddede sayılan organ ve mercilerin karar, genelge ve bildirileri dışındaki söz ve yazılardan delil diye yararlanılamayacağını, böyle bir yola gidilmesinin yasa ve hukuk dışı olacağını belirtmemize karşı hiçbir hukuki görüş öne sürememiştir. Çünkü, hukuki durum gayet açıktır. 648 sayılı yasanın 111 ve 112.maddeleri, 111/2 de sayılan organ ve merciler dışında Parti yasaklarını çiğneyen organ, kol, merci, kurul ve kişilerin eylemleri yüzünden Partinin kapatılamayacağını, ancak bu kurul, organ, merci ve kişilerin Parti yasaklarını çiğneyen eylemlerini Parti yetkili organları onaylıyorsa, o zaman bu eylemlerin kanun karşısında bir anlamı olduğunu hükme bağlamıştır. Yani 111/2 de sayılmayan organ, kol, merci, kurul ve kişilerin söz ve eylemleriyle, yetkili organların kararlarını açıklamak yolu yasanın özüne ve sözüne aykırıdır. Onun için esas hakkındaki mütalâanın 1,2,3 ve 4.bölümlerindeki iddialarda hiçbir hukukilik yoktur.

Özetle, Başsavcılığın esas hakkındaki mütalâanın birinci bölümünde, kongre kararını açıklamak için başvurduğunu söylediği yol hukuk dışıdır. Esas hakkındaki mütalâada, savunmamızda teker

teker işaret ettiğimiz yetkili organ ve mercilerin bildiri, demec ve bültenlerindeki bütünlükçü görüşler ele alınıp tartışılarak çürütülmediğine göre, bunların doğrulukları ve bütünlükçü nitelikleri, zımnen de olsa kabul edilmektedir. Bu da, kongre kararının kanunlara uygun olduğunu ve bu karara bölücü bir anlam yüklenemeyeceğini, Partiyi hiçbir şekilde ilgilendirmeyen bir takım delillere ihtiyaç duyulduğunu bir kere daha göstermektedir. Zaten iddianamenin çeşitli yerlerinde bu husus kabul edilmektedir. Söz gelimi, daha önce Partiyi bağlamayan birçok yazı ve konuşmadan söz edildikten sonra, iddianamenin 17. sahifesinin 3. paragrafında "bu açıklamaların ışığında" Partimize ayrılmakla isnad edilmekte ve hemen sonraki cümlelerde de bu isnad EMEK Dergisinde çıkan bir yazıya dayandırılmak istenmektedir.

2- D.D.K.O. mensuplarının Partili oldukları konusunda esasen bir iddianın ileri sürülmediği, esas hakkındaki mütalâada belirtilmektedir. Sayın Cumhuriyet Başsavcısı iddianamede, D.D.K.O. kurucu ve üyelerine isnad olunan (ve ayrıca kanıtlanması gereken) söz ve eylemleri, Türkiye İşçi Partisi 4. Büyük Kongre kararını iddianame doğrultusunda yorumlamak için kullanmıştır. Bu konuda gerek yazılı, gerekse sözlü savunmada ayrıntılı bir hukuki inceleme yapılmış ve Sayın Başsavcının, suç isnatlarının geçerli olması halinde 648 sayılı Kanunun 111/3. maddesinin uygulanmasını gerektiren bir duruma, aynı Kanunun 111/2. maddesini uygulamakla önemli bir hukuki yanlışa düştüğünü belirtmiştik. Sayın Cumhuriyet Başsavcısı iddianame doğrultusunda bir izlenim yaratabilmek için D.D.K.O. kurucu ve üyelerinin aynı zamanda TİP üyesi oldukları iddiasını tekrarlamakta, ama bunu Ankara Cumhuriyet Savcılığının bir başka iddianamesine dayandırdığı hususunu belirtmekten de geri kalmamaktadır. D.D.K.O.'nın bir kısım kurucu ve üyelerinin aynı zamanda TİP üyesi oldukları ve D.D.K.O.'nın Türkiye İşçi Partisinden "maddi ve manevi yardım" gördüğü şeklindeki bir iddiayı, bizatihi isbata muhtaç bir başka iddiaya dayandırmakta ısrar etmek; yazılı ve sözlü açıklamalarda bu iddianın geçersizliği açıkça belirtildiği halde yeni bir tahkikata girişmeyip, meseleyi daha derinlemesine incelemeyip bu iddiaya mesnet olan kaynağı (Ankara Cumhuriyet Savcılığının iddianamesi) vermekle yetinmek, hukuk ve kanunlar karşısında geçerli bir yöntem olmasa gerekir. Kaldı ki iddianamede adı geçen D.D.K.O. kurucu ve üyelerinin tümü bile Partili olsaydı, burada uygulanacak ilgili kanun maddesi 648 sayılı Kanunun 111/2. maddesi değil, 111/3. maddesi olurdu. İlgili kanunda bir siyasi partinin kapatılabilmesinin son derece açık ve kesin kurallara bağlanmasının temel nedeni, bir siyasi partinin, denetliyeceği bir takım üyelerinin söz ve davranışlarından dolayı kovuşturulup kapatılmasını önlemektir.

3- İddianamede EMEK Dergisinin Parti organı olduğu açıkça belirtilmiştir. Cysa esas hakkındaki mütalâada Sayın Cumhuriyet Başsavcısı, EMEK Dergisinin kayden veya hukuken Türkiye İşçi Partisinin yayın organı olmamakla birlikte, "Türkiye İşçi Partisinin hakkını savunan sosyalistler tarafından yayımlandığı" nı söylemektedir. EMEK Dergisinin niteliğini ve Partiyle olan "ilişki"lerini iddianame doğrultusunda belirlemek için Sayın Başsavcının hangi deyimlere başvurduğunu yazılı açıklamamızda belirtmiştik. Parti hatını (hakkını değil) savunan sosyalistler tarafından çıkarılan bir dergi deyimi, EMEK'i nitелеmek için Sayın Başsavcının kullandığı çeşitli deyimlerden yalnızca bir tanesidir. İddianamede, EMEK'in Parti organı olduğu izlenimini vermek için dört ayrı yerde, dört

farklı ibare kullanılmıştır. (yazılı cevap s.14). Gerçek şudur ki, EMEK Dergisi, Partili-Partisiz birçok kimsenin yazdığı ve hiçbir şekilde Partinin yayın organı niteliğinde olmayan bir sosyalist fikir forumudur. Bu itibarla, Parti kararlarını yorumlamak için EMEK Dergisinde çıkan yazılara atıf yapılması hiçbir şekilde hukuki, doğru ve geçerli değildir.

4- Esas hakkındaki mütalâanın dördüncü bölümünde, EMEK Dergisinden iddianameye aktarılan parçaların, yazıya hakim olan fikir ortaya konduktan sonra alındığı söylenmektedir. Bu iddia, savunmamızda, bir yazıdan yapılan aktarmalarla sonuca gitmenin hukuki olmayacağını (yazılı cevap s.15) belirtmemiz üzerine ileri sürülmektedir. Ne var ki, bu husus da doğru değildir. Savunmamızda bu hususun doğru olmadığına, yani EMEK Dergisinden yapılan aktarmaların o yazıların özünü ve amacını yansıtmadığına, üstelik tam tersi bir anlam çıkacak şekilde aktarıldığına ilişkin bazı örnekler verilmiştir. "Millî mesele konusunda" başlıklı yazının bir tek kelimesinin bile Türkiye'ye ait olmadığı, üstelik, yazıdaki tanımların, iddianamenin, kongre kararındaki "halk" sözüne bu yazıyı dayanak göstererek vermek istediği anlamın verilmesini imkânsızlaştırdığı (yazılı cevap s.17); keza Sait Çiltaş'ın yazısının da Türkiye'yle ilgili bulunmadığı (yazılı cevap s.16) hususları bu örnekler arasındadır.

Öte yandan, gerek iddianameyi, gerekse esas hakkındaki mütalâayı Cumhuriyet Savcılıklarının derlemiş oldukları bilgilere dayandıran Sayın Cumhuriyet Başsavcısı, yayınladıkları tarihlerde Cumhuriyet Savcılıklarınca bazı yazıların takibe uğramamış olmalarının, bu yazıların Siyasi Partiler Kanunu açısından ele alınmalarına ve değerlendirilmelerine engel olmayacağı yönünde bir görüş öne sürmektedir. Bir vesileyle takibe uğramamış (yani suç unsuru görülmemiş) bir konuşma veya yazının, bir başka vesileyle ve bir siyasi partinin kapatılmasını gerektirecek "vehamet"te bir suç olarak değerlendirilmesi, herşey bir yana, ilgi çekicidir.

Ayrıca, bu yazılar hakkında kovuşturma açılmamış olması, yazıların iddianamede gösterilmek istendiğinin aksine ayrılıkçı olmadığını gösterir. Demek ki, yazıların tümünü okuyan Cumhuriyet Savcıları, bunlardan herhangi bir ayrılıkçı anlam çıkarmamışlardır.

5- Esas hakkındaki mütalâanın bu bölümünde, Doğu bölgesinde yaşayan yurttaşlarımızın etnik özelliklere sahip bulunduğu hususunun iddianamece benimsenmediği, Partiye ve/veya Parti yöneticilerine atfen bu sözlerin geçtiği açıklanmak isteniyor. Oysa iddianamenin son sahifesinin alttan 5.paragrafında aynen şu cümle vardır: "Türkiye İşçi Partisinin, ... Doğu Bölgesi ve burada yaşayan etnik özellik sahibi bir kısım vatandaşları, sistemli bir şekilde..". Görülüyor ki, "etnik özellik sahibi bir kısım vatandaşlar" sözleri, Türkiye İşçi Partisine izafeten değil, iddianameyi yazanın kendi tanımlaması olarak yazılmıştır. Bu hususun, hukuki olmaktan çok psikolojik bir olguyu (iddianamenin bu konuda düştüğü çelişki yanı sıra) belirtmesi bakımından anlamı vardır. Birşey objektif bir gerçek olunca ve bu gerçek bilinince, bazen böyle, yazan da farkında olmadan, kaleminin ucuna gelmekte ve ifadesini bulmaktadır.

Esas hakkındaki mütalâanın bu bölümü "iddianameye hakim olan fikir Türk milleti ve ülkesi bütünlüğü ilkesidir" beyanıyla
./..

bitiyor. Sanki "Doğu bölgesinde etnik özelliklere sahip" yurttaşlarımızdan -Kürt halkından- söz etmek, bunun varlığını kabul etmek, milletin ve ülkenin bütünlüğü ilkesiyle çelişen, birinin kabulü diğerinin reddini zorunlu kılan bir hususmuş gibi... 1961 Anayasamızın millet anlayışı, modern milletlerin farklı etnik özellikleri olan çeşitli insan gruplarından meydana geldiğini açıkça kabul etmektedir. "Meseleyi Kürt halkı meselesi olarak koymak bölücüdür" şeklinde özetlenebilecek olan ve iddianameye mesnet olan görüş, Anayasamıza ters düşen bilim dışı bir millet anlayışını yansıtmaktadır. Bir milletin biresiminde tek bir ırk, tek bir milliyet, tek bir halk değil, bunlardan birçoğunun karışımı bulunabilir. **Devletimizin** sınırları içinde milletleşme süreci içinde durmadan mesafe alan Türk milletinin buna istisna olmadığı, yazılı ve sözlü açıklamalarımızda yeralan tarihî belgelerde de açık seçik ifadesini bulmaktadır. Millet, bir defada olan ve hep aynı kalan statik bir tarihî kategori değil, milletleşme süreci içinde durmadan gelişip sağlanan dinamik bir tarihî kategoridir. Bu bakıma Türkiye'nin sınırları içinde, farklı sosyolojik ve etnik özelliklere sahip ve sayısı milyonları bulan bir Kürt halkından söz edilmesi, Türk milleti ve ülke bütünlüğü ilkesine aykırı bir ayırımın ifadesi değil, tam tersine yurt ve millet bütünlüğünü sarsıcı uygulamalara açıkça ve amansız bir şekilde karşı çıkmayı gözeten bilimsel ve Anayasal demokratik bir davranıştır. İşte Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı temel hata burada toplanıyor. İddianameye verdiğimiz yazılı cevapta ve yaptığımız sözlü açıklamada milletlerin tarihte belirmesini ve oluşmasını kısaca inceliyerek, millet kavramının tarihsel ve sosyolojik anlamını ve tanımlamasını belirterek, Anayasamızın millet anlayışını ve koyduğu kısıtları açıklayarak, bunu, Yargıtayın ve mahkemelerin bu konuda verdikleri kararlarla teyid ederek, Cumhuriyet Başsavcılığının bu konuda düştüğü hatayı, çıkardığı sonucu yanlışlığını ortaya koyduk. Ama Cumhuriyet Başsavcılığı bütün bunlar yapılmamış gibi, esas hakkındaki mütalâasında aynı sakat muhakemeyi yürüterek çıkardığı aynı hatalı sonucu tekrarlıyor; iddiasını doğruluyacak yeni hiçbir şey söylemiyor.

Esas Hakkındaki mütalâanın 5 numaralı bölümünün sonunda, Sayın Başsavcı, "Kürt halkı" deyimini kullanırken, bu deyim hiçbir zaman "bir ayırımın ifadesi" olarak düşünmediğini beyan etmekte ve iddianameye hakim olan fikrin "Türk milleti ve ülkesi bütünlüğü" ilkesi olduğunu söylemektedir. Aynı şekilde esas hakkındaki mütalâanın 8 numaralı bölümünde, Lozan'da İsmet Paşa'nın Kürt halkından söz etmesinin "iddianamede yer almış bir talep konusu" olmadığı beyan edilmektedir. Bundan çıkan anlam şudur ki, bir kısım kişiler Kürt halkı deyimini kullanma imtiyazına sahip iken, diğer bazı kişilerin aynı deyim kullanmaları başlı başına suç olmaktadır. Mesele somutlandığında ortaya çıkan hukuki görünüş şudur ki, suç olan, Kürt halkı deyiminin kullanılması değil, bu deyim Türkiye İşçi Partisi tarafından kullanılmasıdır. Sayın Başsavcının iddianamesine dayanak olan böylesine bir hukuk anlayışının geçerliliği apaçık ortadadır.

6- İddianamede, birçok yazı ve konuşmaların eksik ve yanlış aksettirildiğini savunmamızda etraflıca göstermiştik. Esas hakkındaki mütalâanın 6. bölümünde de aynı hatayı görmekteyiz. Başsavcılık, savunmamızdan aldığı bir ibareyi esas hakkındaki mütalâaya eksik olarak aktarmış ve buradan hareketle Partimizi suçlamaya çalışmıştır.

Milliyetler prensibi ile milliyetler meselesi kavramları üzerinde yazılı ve sözlü açıklamalarda ayrıntılarıyla durulmuş, iddianamede bu iki farklı (daha doğrusu zıt) kavramın birbirlerine karıştırıldıkları belirtilmişti. Gerçekten de, milliyetler prensibi, "rekabetçi kapitalizm" döneminin esas itibarıyla kapanmasından sonra, 19.yüzyılın son çeyreğinden bu yana, tarihi zaruretler ve sosyolojik gerçeklerle çelişkiye, aykırılığa düşmüş, dolayısıyla zaman zaman uğramış bir ilkedir. Her milletin tek milliyetten meydana gelmesi anlayışına dayanır ve çağın sosyo-ekonomik gerçek ve zorunluluklarıyla bağdaşmaz. Bu ilke burjuvazinin gençlik ve yükseliş dönemine tekabül eden ve genç burjuvazinin sınıfsal çıkarlarına evrensel bir biçim kazandıran, bundan ötürü tarihî gelişmenin daha sonraki dönemlerinde, çağın somut şartları içinde oluşan bilimsel sosyalizm tarafından reddedilmiş bir ilkedir. Bu konudaki hatalı değerlendirmeler bilimsel sosyalizmin millî mesele teorisi üzerinde yeteri kadar derine gidilmediği, bu teorinin gereğince anlaşılmanış olduğu gerçeğine dayandırılabilir.

Bu bölümün eleştirisini tamamlarken, iki husus üzerinde daha durmak istiyoruz. Bunlardan birincisi, yazılı açıklama ile sözlü açıklama arasında bir çelişkinin mevcut bulunduğu iddiası, ikincisi de "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" olarak Lenin tarafından da kabul olunan ilke veya milliyet meselesi olarak alınıp federasyon, kültürel özerklik, azınlık statüsü misalleriyle yazılı cevapta açıklanan (s.19) manasıyla olsun, herhalde bu kavramlar Anayasa ve Siyasi Partiler Kanununun yasakları kapsamında düşünülecektir görüşüdür.

Sayın Cumhuriyet Başsavcısının sözlü açıklamanın 20.sahifesiyle, yazılı cevabın 19. sahifesi arasında ne gibi bir çelişki gördüğü hususu, esas hakkındaki mütalâada açıklanmamıştır.

İkinci nokta daha büyük bir önem taşımaktadır. Şöyle ki, Sayın Cumhuriyet Başsavcısı milliyetler meselesinin somut duruma bağlı olarak çeşitli çözüm yollarına sahip bulunduğu ve bu çözüm yolları arasında birbirlerinden temelde farklı bazı örgütlenme şekillerinin çıktığı yönündeki teorik bir açıklamayı zaman ve mekândan soyutlayarak Türkiye İşçi Partisinin Türkiye için somut önerileri olarak göstermeye çalışmıştır. Buradan giderek sözü edilen kavramların Anayasa ve Siyasi Partiler Kanununun yasakları kapsamında yer aldığı belirtilmiştir. Savunmanın 19.sahifesinde geçen görüş Yüksek Mahkemenin de bildiği gibi şöyledir:

"Milliyetler meselesi"nin somut duruma bağlı olarak çeşitli çözüm yollarına sahip bulunduğu bilinen bir gerçektir. "Milliyetler meselesi"nin birçok çözüm yolu arasında "Kültürel özerklik", "federasyon", "azınlık statüsü" vs. bulunduğu gibi bu çeşit haklar tanımadan da bir örgütlenmeye gidilmesi mümkündür.

Teorik bir inceleme ve belirli bir meselenin muhtelif çözüm yolları üzerinde görüş beyan etme niteliği apaçık belli olan bu görüşleri Sayın Cumhuriyet Başsavcısı iddianame doğrultusunda bir izlenim yaratabilmek için Türkiye ile ilişkili gibi göstermeye çalışmıştır. Üstelik bu izlenimin yaratılabilmesi için, yukarıda altını çizdiğimiz "bu çeşit haklar tanımadan da bir örgütlenmeye gidilmesi mümkündür" ibaresini metin dışı bırakmıştır.

Demek oluyor ki, Sayın Başsavcılığın esas hakkındaki düşüncenin bu bölümünde, savunmamızı eksik aktararak yapmak istediği, Partimizi gerçeğe aykırı olarak suçlama çabalarının bir devamından başka birşey değildir.

7- Esas hakkındaki mütalâanın 7.bölümünde, Başsavcılık, kongre kararında yeralan "Anayasal vatandaşlık hakları ve diğer tüm demokratik özlem ve istekler" ibaresinin iddianamede ters yüz edilip, içermediği anlamlar yüklenerek yorumlandığını, savunmamızda ileri sürmemiz karşısında (yazılı cevap s.22-23) bu konuya değinmek gereğini duymuştur.

Cevabımızda etraflıca açıklandığı gibi, "Anayasal vatandaşlık hakları" Anayasamızın 54-62.maddesindeki hakları kapsamaktadır ve bu Kürt asılla vatandaşlarımızın vatandaşlık durumlarını vürğulamak için kullanılmıştır. Diğer demokratik özlem ve istekler ise, diğer bütün Anayasal hak ve özgürlüklerdir. Örneğin, Anayasamızın ikinci kısmında yeralan temel haklar; eşitlik, kişi dokunulmazlığı, özel hayatın gizliliği, konut dokunulmazlığı; vicdan, din ve kanaat özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, can güvenliği, eziyet ve işkence yasağı bunlardandır. Gene Anayasamızda iktisadi ve sosyal haklar da bu çerçeveye içindedir.

Bütün bunların Anayasamızın 54-62.maddelerinde düzenlenen haklar arasında bulunmadığı açıktır.

Durum böyle olmasına rağmen, Başsavcılık kongre kararında Anayasa dışı niyetler aramak çabasına düşmüş ve "Anayasal vatandaşlık hakkı" ibaresini terayüz edip "vatandaşların Anayasal hakları" şekline getirmiş ve bunun ötesindeki özlem ve isteklerin neler olduğunu tartışıp Partimize Anayasa dışı özlem ve istekleri destekleme niyetini yüklemeye çalışmıştır.

Sayın Başsavcılığın esas hakkındaki mütalâada, iddianameye bakarak çok daha muğlak bir şekilde de olsa, aynı çabaya girişmesi, gerçeklere tamamen aykırı beyhude bir uğraşmadır. Bu bölümde uyanan izlenim, Sayın Başsavcının "müddei" durumundan çıkıp "müdafii" durumuna geldiğidir. Bu da kaçınılmazdı, çünkü ileri sürdüğü iddiayı, Türkiye İşçi Partisine isnad ettiği suçu ispatlıyabilmesine imkân yoktu, çünkü müsned suç vaki değildir.

8- Esas Hakkındaki mütalâada yeralan diğer noktaların büyük çoğunluğu gibi, esasa ilişkin olmayan İsmet Paşa'nın Lozan Konferansında "Kürt halkı" deyip demediği meselesi, esas hakkındaki mütalâanın 8.bölümünün konusu olmuştur.

Hatırlanacağı üzere iddianamenin 17 ve 18.sahifelerinde, ülkemizde hiçbir zaman Kürtlerin varlığından ve "Kürt halkı"ndan söz edilmemiş olduğu, bu deyimın Lozan Konferansında İsmet İnönü tarafından Musul Kürtleri için kullanıldığı, zaten Partinin bu deyimini "Kürt ulusu" yerine kullandığı ve bütünlükçü söz ve tutumun samimi olmadığı belirtilmişti. Yazılı cevabımızda bu noktaya değinmemiz tek nedeni, İsmet Paşa'nın Lozan'da, Türkiye'deki Kürt halkından değil, Musul'daki Kürtlerden söz ettiği şeklinde, Sayın Cumhuriyet Başsavcısının iddianamede yaptığı maddi hatanın, tarafımızdan, gerçeklere uygun olarak düzeltilmesi isteğidir. Türkiye'de Kürtlerin varlığını ilk söyleyenin Türkiye İşçi Partisi olmadığı, "Kürt

halkı" deyiminin de ilk defa bizim tarafımızdan kullanılmadığı, bu gerçeklerin devletin resmî istatistik ve ansiklopedilerinde, Cumhuriyetimizin kurucularının sözlerinde ve üniversite ders kitaplarında dile getirildiği, ayrıca savunmamızda gösterilmiştir.

Esas hakkındaki mütalâa, yazılı cevabımızda ortaya serilen bu gerçekleri tartışmak yerine, anlaşılması son derece güç bazı görüşler ileri sürmektedir.

Örneğin, Lozan Konferansı müzakerelerinde İsmet Paşanın Kürt halkından söz edişi konusunda Cumhuriyet Başsavcılığı bizim bu konuya ne maksatla, hangi hususu açıklığa kavuşturmak için de-ğindiğimizi dikkate almayıarak, iddianamedeki beyanlarını daha kısa şekilde tekrarlamaktadır. Cumhuriyet Başsavcılığı, Türkiye İşçi Partisi konusunda, Partinin Kürt halkından söz edişinden, bu halkın devlet ve millet bütünlüğünden ayrılmasını, bağımsızlığını veya muhtariyetini savunduğu sonucunun zorunlu bir mantıklı ve sosyolojik sonuç olarak çıktığı iddiasını ileri sürmektedir. Biz ise bu istidlâlin yanlışlığını, arada zorunlu bir "başlangıç kaziyesi-sonuç" bağı olmadığını göstermeye, izah etmeye çalıştık; bu arada Lozan müzakeresinde İsmet Paşanın Kürt halkından söz etmiş olmasını, bundan söz etmekle mutlaka azınlık statüsü, muhtariyet veya bağımsızlığın iltizam veya tazammun edildiği sonucunun çıkmıyacağını bir örneği olarak verdik.

Esas hakkındaki mütalâa, iddianame gibi, zorlama bir şekilde Partimize bölücülük yüklemek çabasının bir ürünüdür ve hukuka, yasaya, mantığa ve gerçeklere aykırıdır.

III-

Ayrıca iddianamede olduğu gibi, esas hakkındaki mütalâada da Başsavcılık Partimizin ısrarla birlikten ve bütünlükten yana olduğunu belirten sayısız belge ve bilgidan hiçbirini dikkate almamış, Partimizi bölücü göstermek için anlaşılmas bir çaba harcamıştır. Yazılı savunmamızda Partimizin bütünlükçü olduğuna dair yeterli bilgi ve belge ortaya konmuştur. Konuya açıklık getiren bu belgeler dikkate alınmadığı gibi, Genel Başkan Behice Boran'ın "Türkiye ve Sosyalizm Sorunları" adlı kitabı ve Sadun Aren Arkadaşımızın 2.Olağanüstü Büyük Kongrede yaptığı ve Tüm dergisinde yayınlanan konuşmasının konuyla ilgili bölümleri de nedense gözönünde bulundurulmamış, ama Partiyi talan eden bir gencin (Mehmet Demir) sözlerinden yararlanarak Partiyi suçlamakta bir sakınca görülmemiştir. (Söz konusu kitap ve dergi ektedir. Ek 1, Ek 2)

IV-

İddianameye göre, "Türkiye İşçi Partisinin 'Kürt halkı' sloganı ile 4.Büyük Kongre kararında resmen beliren politikası, parlâmenter sonuçları bakımından söz konusu topluluğun oy gücünden ve eylem açısından da insan gücünden.. yararlanmaktadır." (iddianame s.18). İddianamede daha sonra, Partimizin bu amacına varmak için, Doğu bölgesinde yaşayan "etnik özellik sahibi bir kısım vatandaşlarımızı, "...Türk toplumundan ayrı bir muhtar topluluk haline getirmek vaadiyle iğfal ve istismar yolunu seçtiği"nin açıkça anlaşıldığı öne sürülmektedir (iddianame s.19).

İddianamede Partimize atfedilen bu amaç ve yöntem, tamamen temelsiz, hiçbir delile dayanmayan soyut bir iddia olduğu gibi, gerçeklere de taban tabana zıttır.

Başsavcılığın bu iddiada bulunurken, hiç değilse, Partimizin nerede, ne zaman ve nasıl oy avcılığı yaptığını veya yapmak çabasına giriştiğini, yahut da daha fazla oy toplamak için iffal ve istismar yoluna gittiğini göstermek gerekirdi. İddianamede, böyle bir delil, bilgi veya belge ortaya konmamıştır. Gene iddianamenin, bir "eylem" sırasında insan gücünden faydalanmak istediğimiz suçlamasını da temellendirmesi beklenirdi: bu da yapılmamıştır.

Gerçekler ise bu suçlamanın tam tersini göstermektedir. Partimizin on yıllık siyasi mücadelesi ortadadır. Bu on yıllık dönem boyunca Partimiz, bütün çabasını yurt gerçeklerini ortaya koymak, bunu halk yığınlarına benimsetmek ve hiçbir kolaycı yola sapsadan halkı bilinçlendirmeyi, Anayasal hakları demokratik yollarından desteklemeyi amaç edinmiştir.

Partinin, 1967 yılındaki Doğu mitinglerine katılması, bu tutumun somut bir örneğidir. O zaman Doğu sorununu kamuoyuna duyurmak üzere yapılacak mitinglere bütün Partiler çağrılmış, yalnız Türkiye İşçi Partisi anayasal hakların savunucusu olarak, bu çağrıya uymuştur.

Bu mitinglere Behice Boran ve diğer arkadaşlarımız Parti temsilcisi olarak katılmışlardı. Partimizin Kürt halkı sorununda, Anayasal hak ve özgürlükler için verilen demokratik mücadeleden ve bu mücadelenin desteklenmesinden ne anladığı, bu mitinglerde yapılan konuşmalarda açıkça görülmektedir. Bu konuşmaların bantları ilgili mercilerden istenebilir. Oysa Sayın Cumhuriyet Başsavcısı buna ihtiyaç bile duymamıştır.

Gerçek böyleyken, Partimize Doğulu vatandaşlarımızı iffal ve istismar ederek oy sağlamak amacını atfetmek hiçbir insaf ölçüsüyle bağdaşamaz.

Öte yandan, Partimize bir "eylem sırasında insan gücünden yararlanmak" amacını atfetmek de mümkün değildir. Partimiz, bugüne kadar mücadelesini hep Anayasal araçlarla yürütmüş, Anayasa dışı mücadele biçimlerine, şiddet yollarına hiçbir zaman iltifat etmemiştir. Partimizin on yıllık mücadelesi boyunca Anayasa dışı mücadele biçimlerine, şiddet yollarına iltifat ettiğini gösteren bir tek örnek ortaya konulamaz. Tersine, 4. Büyük Kongre öncesi, şiddet eylemi taraftarlarının en büyük boy hedefi Partimiz olmuş, sayısız toplantısı basılmış, Ankara il merkezi ve Genel Merkezi dahi yağma edilmiş, Genel Başkanı ve yöneticileri yaralanmıştır.

İşte gerçekler bunlardır ve bu gerçekler karşısında iddianamede Partimize yöneltilen oy ve insan gücünden yararlanmak amacıyla iffal ve istismar kastı tamamen temelsiz kalmaktadır.

Kaldı ki, "muhtariyet ve ayrılma" vaadinde bulunarak iffal ve istismar amacının, Parti yetkililerinin her konuşma, bildiri, demeç, muhtıra, soru önergesi, bülten vs. de bütünlükten bahsetmeleri karşısında gerçekleşmeyecek hale geleceği ve boşa çıkacağı açıktır. Gerçekten, böyle bir vaadle, böyle bir tutum bir arada bulunamaz.

V-

Cumhuriyet Başsavcılığı Yüksek Mahkemeye sunulan iddianamesinde Türkiye İşçi Partisinin "temelli kapatılması" sonucunu sağlamak üzere ileri sürmüş olduğu delillerin çoğunun dava konusyla ilgili olmadığını, esas hakkındaki mütalâasında kabul etmiş görünmektedir. Şöyle ki, Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesinde "delil" olarak ileri sürülen birçok bilgi, makale ve toplantı tutanağı esas hakkındaki mütalâada "dava konusunu açıklamaya yarayacak yardımcı bilgi" durumuna düşmüş, dolayısıyla "delil" olma özelliklerini yitirmiştir. Yazılı ve sözlü açıklamalarda ayrıntılı şekilde ele alınmış bulunan bu ve benzeri hususları burada tekrar incelemeyeceğiz. Burada bunlara kısa da olsa değinmiş olmamızın nedeni, Türkiye'de demokratik ve sosyalist mücadelenin öncülüğünü yapmış, faşizme, kapitalizme ve emperyalizme karşı mücadelesinde siyasal iktidarlardan ve başka çevrelerden gelen baskı tedbirlerini cesaretle göğüslemiş bir partiyi, Türkiye İşçi Partisini kapatma isteğine dayanak olan delillerin ne kadar geçersiz olduğunu göstermektir.

Bu yanlışlıkların özünde, Türkiye İşçi Partisinin bir sosyalist parti olduğunun; sosyalist bir partinin mücadele alanlarını seçişte, konuları işleyişte, bunları kitlelere malediş çabasında ve hatta bu sırada ortaya çıkabilecek davalarda savunma biçiminde, diğer partilerden çok önemli nitelik ayrılıkları göstereceğinin kabul edilmek istenmemesidir. Sosyalist parti, konulara bilimsel sosyalizm ve içinde yer aldığı somut toplumun objektif somut şartları, gelişme aşaması ve doğrultusu açısından bakar; onları bu çerçevede içinde geliştirir; bu geliştirmenin gerektirdiği mücadeleleri verir; ve her yerde, kitleler önünde, parlâmentoda, Cumhurbaşkanlığına muhtıra verirken veya Yüksek Mahkemede savunma yaparken hep aynı noktada durur. Bu, sosyalist hareket için, sosyalist parti için vazgeçilmez bir zorunluluktur. Çünkü, sosyalist hareket ve partinin devamlılığı ancak, bilimsel sosyalizm ve somut toplum gerçekleri içinde kalmak ve kendisi ile, kendi geçmişi ile tutarlı bulunmak suretiyle sağlanabilir.

Bu nedenledir ki, bilimsel sosyalizm ile ve dava konusu ile ilgili olarak şimdiye dek söylemiş olduklarımızla tutarlı kaldığımızda ısrar etmeğe devam edeceğiz. Söylediklerimizin kanunlar ve herşeyden önce Anayasa sınırları içinde, hatta sadece sınırları içinde değil, Anayasa doğrultusunda olduğunu da bu şekilde göstereceğiz.

Yurdumuzun Doğu bölgesinde ana dilleri Kürtçe olan "etnik özellik sahibi" iki milyonu aşkın vatandaşımızın bulunduğu bir gerçektir; biz bu yurttaşlar topluluğuna "Kürt halkı" diyoruz. Yazılı savunmamızda etraflıca belirttiğimiz gibi, bu gerçek, birçok resmi yayında yer almıştır (yazılı cevap s.29). Aynı gerçeği Cumhuriyet Başsavcısı da iddianamesinde kabul etmişti (iddianame s.18-19). Türkiye'de Kürtlerin bulunduğu, aynı zamanda Cumhuriyetin kurucuları tarafından da ifade edilmiştir. (yazılı cevap s.23-26 ve 29-31). Soruna tarihî akış açısından baktığımız zaman, Devletimizin sınırları içindeki bu Kürt asıllı vatandaşlarımızın, zaman içinde, uluslaşma sürecine girmediklerini, tersine Türk ulusuyla bütünleşme sürecine girdiklerini görüyoruz. Bu, genel olarak uluslaşma sürecinin, kapitalizmin gelişmesinin bir türevi oluşunun sonucudur. Uluslaşmanın gerekli ve zorunlu şartları, milli bir pazar etrafında

istikrarlı bir iktisadi birliğin kurulması olmasından doğmaktadır. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana, ülkemizin kapitalistleşmesi süreci içinde, "Kürt halkı, ayrı bir milli pazar çevresinde birleşerek bir uluslaşma sürecine girmemiş, tersine, Türk millî pazarı çevresinde birleşip kaynaşma sürecine girmiştir" (yazılı cevap s.35). Devletin resmî istatistiklerinin de gösterdiği gibi, kapitalistleşme Doğu Anadolu'da da kendisini göstermekte ve bu bölgede elde edilen üretim fazlası ülkemizin öteki bölgelerinde pazarlanmaktadır. Böylece gelişen kapitalist ilişkiler, Türkiye'yi tek bir pazar haline getirerek bütünleştirmektedir.

Açıktır ki, bu bütünleşmenin yoğunluk ve yaygınlığı, Türkiye'nin bugünkü gelişmişlik düzeyinde mütacanis bir ürünüm göstermemekte; esas itibariyle Doğu Anadolu'da elde edilen ürün fazlasını pazarlayan belirli merkezleri aşmamaktadır. Devletin pazarlama ve nakliyatla ilgili resmî istatistikleri ve Devlet Plânlama Teşkilâtı gibi resmî kuruluşların yapmış oldukları çalışmaların da desteklediği bu gerçeğin sonucunda, bütünleşmeyi güçleştiren ve Kürt asıllı vatandaşlarımıza büyük acılara malolan iki engel ortaya çıkmaktadır: 1)Ekonomik gerilik; 2)Anayasa dışı baskı ve yıldırma politikası. Bu iki engel, bir yandan bütünleşmenin tabii akışını yavaşlatıp, tarih içinde ilerici bir oluşum olan ve bir alt kültüre mensup kimselerin bir üst kültüre geçmesi anlamına gelen tabii asimilasyonu engellerken, öte yandan, ayrılıkçı eğilimleri beslemekte, bu eğilimlere gelişme ortamı hazırlamaktadır (yazılı cevap s.35-37).

İşte tutumunu bu bilimsel tahlile dayandıran Partimiz, baştan beri, sorunu ekonomik ve etnik yönleriyle birlikte ele almış; bir yandan Doğu Anadolu'daki ekonomik geriliğin hızla tasfiyesini isterken, öte yandan Kürtler üzerindeki Anayasa dışı baskılara son verilmesi gerektiğini savunmuştur (yazılı cevap s.5-13).

Partimizin yaptığı tesbitlere göre, gerçeklerin bilim ışığında tahlilinden çıkan sonuç ile Anayasamızın ilkeleri çatışmamakta, tersine birbirine uygun düşmekte, birbirini desteklemektedir. Gerçekten, yazılı cevabımızda etraflı bir şekilde izah edilen, Anayasamızın millet anlayışı bütün ırkçı ele alış şekillerini reddetmekte, "kaderde, kıvançta ve tasada" birlik olmayı esas almaktadır. Anayasamızın 2,3,10,12 ve 54.maddeleri ile başlangıç kısmı bu açıdan son derece açık hükümler getirmektedirler (yazılı cevap s.38-39). Ülkemizde yerleşmiş hukuk uygulamasında da aynı anlayış yeretmiş ve millî duygu, "vatanseverlik" kavramına giren duygu ve düşünceler olarak tanımlanmıştır (yazılı cevap s.39). Cumhuriyetimizin kuruluşu yıllarındaki sözleri, Atatürk'e ve İnönü'ye hakim olan millet anlayışının da bir olduğunu göstermektedir (yazılı cevap s.25 ve 39-40). Hiç şüphesiz, milliyet ve millet arasında bilim dışı mekanik bir ilişki kurmayan ve ırkçı olmayan bir millet tanım ve anlayışı, ırkçı bir millet tanım ve anlayışından çok daha bütünlüktür. Bu açıdan, Anayasamızın ve Cumhuriyetin kurucularının millet tarif ve anlayışının tamamen gerçekçi, çağdaş ve bütünlükçü olduğu açıktır. Bu arada, Parti Büyük Kongresine sunulan Genel Yönetim Kurulu raporunda yeralan "modern milletlerin büyük

çoğunluğunun çeşitli halklardan, etnik gruplardan, dinsel topluluklardan meydana geldiği, Türkiye'nin de böyle olduğu" (iddianame s.1) görüşü ile Atatürk'ün Misak-ı Milli sınırları içinde, "yalnız bir tek cins insan olmadığımız" belirten görüşünün (yazılı cevap s.39) ne kadar büyük bir benzerlik gösterdiği dikkat çekicidir.

Partimizin 4.Büyük Kongre kararınının 6.bölümü, yukarıda yapılan tahliller ve Anayasa ilkeleri ışığında alınmıştır ve böyle anlaşılmalı gerekir. Karar gayet açıktır. Anlamı ve sınırları bellidir. Kararda, yazılı cevabımızda ayrıntılı olarak gösterildiği gibi (s.40-42), Kürt halkı üzerindeki Anayasa dışı baskı ve terör uygulaması ile bunların sonucu olan cebrî asimilasyona, Doğu bölgesini geri bırakan ekonomi politikasına ve ayrılıkçı, ırkçı, şoven-milliyetçi görüş ve tutumlara karşı çıkılmakta, bölücü eğilimlerle amansız bir şekilde mücadele edileceği belirtilmekte ve Anayasamızın eksiksiz ve tam olarak uygulanması mücadelesinin destekleneceği söylenmektedir.

Prof.İbrahim Yasa'nın Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü yayınları arasında çıkan kitabından konumuzla ilgili olarak aşağıya alınan şu cümleler tamamen Partimizin bu konudaki tutumunun bir özü gibidir:

"Kürt sorunuyla, bölgelerarası dengesizlik sorununun atbaşı çözülmesi bizce tek yol olarak görünmektedir. Beklenen sonuç büyük çoğunluğun içinde bu grubun kaynaşmasıdır... Bu konuda, Anayasa maddelerinin uygulanması, sorunların çoğunun olumlu yönde çözümlenmesini kolaylaştırır" (yazılı cevap s.34).

Partimizin kongre öncesi ve kongre sonrası tutumu da tamamen bu çerçevede cereyan etmiş, sorun hep Anayasa ve devletin bütünlüğü açısından ele alınmıştır. Yazılı cevapta bu husus etraflı şekilde açıklanmış ve belgeleri gösterilmiştir (yazılı cevap s.7,8,9,42,43,44).

Özetle, Partimizin bu konudaki görüşü, öyle açık ve kesin olarak belirmiş, öyle bilimsel ve sağlam tahlillere dayalı olarak tesbit edilmiştir ki, "Biz sadece yasalar emrettiği için değil, aynı zamanda, ayrılıkçılık bilime ve gerçeklere aykırı düştüğü, genel eğilime yahut tabii akışa uymadığı için de ayrılıkçı olamayız."

VI- SONUÇ VE İSTEM

Cumhuriyet Başsavcılığı, iddianamede olduğu gibi, esas hakkındaki mütalâada da Türkiye İşçi Partisi 4.Büyük Kongresinde alınan kararın 6.bölümünü Partimizi kapatma sebebi olarak ileri sürmektedir. Sayın Başsavcının bu kararı bölücü nitelikte yorumlamak için kullandığı delillerin gerçeğe aykırılığını arzemiş ve bu meyanda;

a) D.D.K.O. ile Partinin hiçbir ilişkisi olmadığını, burada konuşma yaptığı ileri sürülen Parti üyelerinin alelade Parti üyesi olmaları bakımından Siyasi Partiler Kanununun 111/2.maddesinin değil, ancak 111/3.maddesinin kapsamına girebileceklerini, söz ve davranışlarının Partiyi bağliyamıyacağını, Kongre kararının yorumlanmasında da kullanılmıyacağını, ayrıca Parti üyesi olmıyan bazı

kişilerin Partili olarak gösterildiğini;

b) EMEK Dergisinin Partinin organı olmadığını; üstelik buradaki yazıların, Sayın Başsavcı tarafından anlam ve amaçlarına ters düşen bir şekilde ele alındığını;

c) Parti yetkililerinin konuşma ve yazılarında, Merkez Yürütme Kurulu bildirimlerinde, Cumhurbaşkanına sunulan muhtıradan, Parlâmentoya verilen önergede, konunun, ülkemizin bütünlüğünün korunması ve pekiştirilmesi açısından ele alındığını açıklamış bulunuyoruz.

Sayın Başsavcının hukuka olduğu kadar gerçeğe de aykırı olay, yorum ve karinelere dayandığı kapatma iddiasını böylece karşıladıktan başka, asıl önemlisi, Yüksek Mahkemeye "Doğu sorunu"nu ele alış nedenimiz ile bu konudaki görüş ve amacımızı etraflıca sunmuş bulunuyoruz.

Kısaca tekrarlamak isteriz ki, Anayasa çizgisini her alanda titizlikle savunan Partimiz, bu konudaki tutumu ile de Anayasal ilkelerin korunması, hayata aktarılması, güçlendirilmesi görüşünü savunmuş, Anayasa dışı baskılarla ayrılıkçı akımların birbirlerini karşılıklı olarak beslemesiyle doğabilecek sorunları tutarlı ve gerçekçi bir açıdan ortaya koymuştur. Her devlet kuruluşu ve her vatandaş gibi ulusal bütünlüğün korunmasında titizlik göstermesi tabii olan Cumhuriyet Başsavcısının, Partimizin varlığının ve tutumunun, ayrılıkçı akımların gelişmesinin başta gelen engellerinden biri olduğunu; Anayasanın ilgili 2,3,12 ve 54.maddelerinin tam kapsamıyla uygulanmasını öngören görüşümüzün, bütünlüğün pekişmesi bakımından, ulusal çıkarlarımıza tamamen uygun düştüğünü takdir etmeyişinin nedenini açıklamak çok güçtür.

Kürt asıllı vatandaşlarımızın, sosyo-ekonomik koşulların etkisiyle, diğer vatandaşlarımızla tam bir kaynaşmaya doğru gittiğini tesbit ettiğimiz ve ileri bir tarihsel aşama olan bu kaynaşmayı sosyalist mücadelemiz bakımından da yararlı bulduğumuz kesinlikle ortada iken, kaynaşmayı güçleştirecek veya sekteye uğratacak hatalı politikalara karşı çıkışımızın, "bütünlüğü bozucu" sayılmasındaki isabeti Yüksek Mahkemenin takdirine sunuyoruz.

Sömürüden arınmış, emekten yana bir sosyalist düzeni demokratik yollarla kurma ve sürdürme mücadelesini yapan ve bu mücadeleyi hem kendi içinde, hem de dışı karşı, her türlü "oy istismarı" ve "şiddet eylemi"nden uzak tutarak yürütmeyi, öz niteliğinden doğan temel tutum sayan bir Parti olarak, yazılı cevabımızın sonuç bölümünde maddeler halinde belirtilen hususların da dikkate alınmasıyla, aleyhimizdeki temelli kapatılma davasının reddini saygılarımızla arz ederiz.

Türkiye İşçi Partisi
Genel Başkan Vekili Genel Başkanı

Şaban Yıldız

Behice Boran